

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ÖZEL SAYI

Cumhuriyetin 75. Yıldönümüne Armağan

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ÖZEL SAYI

Cumhuriyetin 75. Yıldönümüne Armağan

Bu Dergide Yayınlanan makalelerin her türlü sorumluluğu yazarlarına aittir.

ISBN: 975 - 482 - 473 - 8

ISSN: 1301 - 0522

ANKARA ÜNİVERSİTESİ BASIMEVİ - 1999

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Prof. Dr. M. Sait YAZICIOĞLU <i>Cumhuriyetin 75. Yılında Din Öğretiminde Yeni Hedefler</i>	1
Prof. Dr. Beyza BİLGİN <i>İslam'ı Yeniden Anlamak ve Anlatmak</i>	9
Prof. Dr. Kerim YAVUZ <i>Genel Öğrenmeden Dini Öğrenmeye Yaklaşımlar</i>	55
Prof. Dr. Orhan TÜRKDOĞAN <i>Türk Toplumunda Yeni Dini Hareketler ve "Cemaatlaşma"</i>	65
Prof. Dr. Ünver GÜNAY <i>Dinin Bireysel ve Toplumsal Boyutu</i>	91
Prof. Dr. Sabri HİZMETLİ <i>Mustafa Kemal Atatürk'ün İslam Tarihi Anlayışı</i>	119
Prof. Dr. Münir KOŞTAŞ <i>Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (Dünü, Bugünü)</i>	141
Prof. Dr. Münir KOŞTAŞ <i>Türkiye'de Laikliğin Gelişimi (1920'den Günümüze Kadar)</i>	185
Prof. Dr. Hasan ONAT <i>Din Alanında Yeniden Yapılanma Üzerine</i>	197
Prof. Dr. Nesimi YAZICI <i>Osmanlı Son Döneminde Cumhuriyete Hutbelerimiz Üzerine Bazı Düşünceler</i>	209
Prof. Dr. Murtaza KORLAELÇİ <i>Milli Kültürde Dinin Rolü</i>	217
Doç. Dr. Suat CEBECİ <i>Cumhuriyet Döneminde Yüksek Din Öğretimi</i>	227
Doç. Dr. Halis AYAN <i>Cumhuriyet Dönemi Din Eğitimi Genel Bakış</i>	237
Doç. Dr. Mualla SELÇUK <i>Teorik ve Pratik Açmazlarıyla Kültürel Miras Öğretimini Sorgulayan Bir Deneme</i>	255
Doç. Dr. Ahmet AKBULUT <i>Din, Laiklik ve Demokrasi Üçgeni</i>	265

Yrd. Doç. Dr. Ahmet KELEŞ
*Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşunun 75. Yılında İlahiyat Fakültelerinin
Önemi* 279

Dr. İbrahim ÖZDEMİR
Çevre Biliminin Gelişiminde Çevre Ahlâkı'nın Önemi 295

ÇEVİRİLER

Prof. Christian W. TROLL (Çeviren: Dr. Ş. Ali DÜZGÜN)
*Hristiyanlık ve İslam Perspektiflerinden Sosyo-Politik ve Kültürel Çoğulcu-
luğun Temelleri*..... 319

CUMHURİYET DÖNEMİNDE YÜKSEK DİN ÖĞRETİMİ

*Doç. Dr. Suat CEBECİ**

Darulfünun İlahiyat Fakültesi

Cumhuriyet döneminde, özellikle Tevhidi Tedrisat Kanunu ile yapılmak istenenleri iyi kavrayabilmek için Cumhuriyet öncesi Osmanlı Eğitimi'nin son durumunu doğru tespit etmek gerekir.

Osmanlı Devleti'nin eğitim alanında uzun yıllar süren çalkantılı döneminin sonunda Cumhuriyet ilanının arefesine gelindiğinde ülkenin geleceği açısından ürkütücü bir tablo ortaya çıkmıştı. Bir taraftan Osmanlı eğitiminin temelini oluşturan medreseler, gelişmelere ayak uyduramaması ve kendisini yenileyememesi sonucu gitgide yozlaşıp işlerliğini kaybetmişti. Medreseler eski dinamizmini kaybetmiş, eğitim-öğretim ve toplum gerçeklerinden uzak, İslamiyetin bile hoş görmeyeceği atıl bir duruma gelmişti. Diğer yandan yükselen batı Medeniyeti'nin etkisi ile kötü gidişi durdurmak için kurulan modern okul sistemlerinden yetişenler bütün olumsuzlukların faturasını dine çıkarıp "din terakkiye manidir" anlayışı ile katı bir tavır sergiliyordu.

Bunlardan daha kötüsü de 1839 Tanzimat Fermanı ve 1856 Islahat Fermanı ile ayrıcalıklar elde eden gayrimüslim tebanın ve yabancıların açtıkları okullarda din ve milliyet duyguları öne çıkarılarak bölücü ve parçalayıcı düşünceler işleniyordu. Ülkedeki bütün okulların neredeyse yarısına ulaşan azınlık ve yabancı okullarda misyoner yetiştirme yönünde eğitim-öğretim yapıyordu.

Böylece üç renkli bir tablo şeklindeki Osmanlı eğitimi, doğal olarak üç çeşit insan yetiştiriyordu:

1. Dünyaya kapalı, İslamın özünden ve dinamizminden uzaklaşmış, mekteplilere dinsiz gözüyle bakan medreseliler

* Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi ABD öğretim üyesi.

2. Yeni okullardan batı kültürü etkisinde, din terakkiye manidir anlayışı ile yetişen mektepliler

3. Yabancı ve azınlık okullarından misyonerlik düşünceleri ile yetişenler

Bu gruplar arasında öylesine derin uçurumlar meydana gelmişti ki, artık aynı ülkenin vatandaşları değil de düşman unsurlarını gibi davranıyorlardı. Her grup birbirlerini yobaz (medreseliler), dinsiz (mektepliler), hain (diğerleri) olarak görüyorlardı.

İşte bu parçalayıcı manzara karşısında kendini bulan Cumhuriyet yönetiminin yapması gereken ilk iş eğitimdeki bu bölünmüşlüğü ortadan kaldırmaktı. Cumhuriyetin ilanının beşinci ayında Tevhidi Tedrisat Kanunu ile yapılmak istenen bu olmuştur. Yoksa daha sonraki gelişmeler farklı yönde seyretse de zannedildiği gibi ilk başta din eğitimi ortadan kaldırma amacı güdülmemiştir. Nitekim Tevhidi Tedrisat Kanunu'nun 4. Maddesinde Milli Eğitim Bakanlığı'na orta ve yüksek düzeyde din eğitimi kurumları açma görevi verilmiştir. Madde şöyledir:

Madda 4 – Maarif Vekaleti, yüksek diniyat mütehasısları yetiştirmek üzere Darulfünun'un'da bir ilâhiyat fakültesi ve imamet ve hitabet gibi hizmet-i diniyenin ifasıyla mükellef memurların yetişmesi için de ayrı mektepler küşad edecektir.

Bu kanuna göre 1924 yılında Darulfünun'a bağlı bir ilâhiyat fakültesi kurulmuştur. Ancak imam-hatip mektepleri gibi ilâhiyat fakültesi de beklenen ilgiyi görmemiş, öğrencisi gitgide azalmış ve nihayet 1932 yılında öğrenimini durdurmuştur. Hemen arkasından 1933 yılında yapılan üniversite reformu sırasında kadro tahsisi edilmeyerek tamamen kapanmıştır. Onun yerine Edebiyat fakültesi'nin bünyesinde İslami İlimler Enstitüsü kurulmuş, ancak o da öğretim kadrosunun olmaması yüzünden 1936 yılında faaliyetine son vermiştir. Böylece Cumhuriyetin en önemli atılımı olan Tevhidi Terdisat Kanunu'nun din eğitimi hakkındaki düzenlemesi, zamanın şartları içinde gerekli güven ortamı sağlanamadığından, açılan din eğitimi kurumlarına halkın ilgi göstermemesi yüzünden beklenen sonucu vermemiştir.

Bundan sonra yıllar geçtikçe toplumda din eğitimine olan ihtiyaç yoğun bir şekilde hissedilmeye başladı. Devletin din eğitimi alanından çekilmesiyle dini ihtiyaçları karşılayacak elemanları yetiştirmek üzere yasal olmayan, düzensiz, kontrolsüz gelişmiş çabalarla medreselerin son zamanlarını aratmayacak tablolar ortaya çıktı. Toplumda Osmanlı'nın son yıllarını hatırlatan dinsiz-yobaz kamplaşmaları kendini gösterdi. Öğretimin birleştirilmesi, buna dayalı olarak toplumun birlik ve bütünlüğünün sağlanması konusunda Cumhuriyetin ilk yılında başlanan noktaya geri

dönülmüştü. Bu parçalayıcı tehlike, İkinci Dünya Savaşı yıllarının getirdiği dehşet ve felaket ortamı ile birleşince siyasi alanda çözüm arayışları görülmeye başladı.

Ankara İlahiyat Fakültesi

Tevhidi Tedrisat Kanunu'nun işletilerek Din eğitiminin Devlet eliyle yürütülmesi düşüncesi ilk olarak 1943 yılında İkinci Maarif Şurası'nda dile getirildi. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Aralık 1947 toplantılarında konu hakkında ciddi tartışmalar oldu. Millet vekillerinden Hamdullah Suphi Tanrıöver, Şükrü Nayman, Faruk Nafiz Çamlıbel din eğitiminin Devlet eliyle verilmesinin bir ihtiyaç olduğu yolunda konuşmalar yaptılar.

Nihayet 10 Şubat 1948'de toplanan Cumhuriyet Halk Partisi meclis grubu, konuyu incelemek üzere 17 kişilik bir komisyon kurdu. Komisyon, hazırladığı raporda, ilkokullara din dersi konulması, imam-hatip okullarının tekrar açılması ile beraber ilahiyat fakültesi açılmasını da teklif etmişti. Rapor lehte ve aleyhte görüşlerle şiddetli tartışmalara sebep oldu. Sonuçta halkın ısrarlı istekleri, Diyanet İşleri Başkanı Ahmet Hamdi Akseki'nin bir basın toplantısı yaparak batı ülkelerinden örnekler verdikten sonra ilahiyat fakültesi açılmasının zaruretini etkili bir şekilde açıklaması üzerine, ilahiyat fakültesinin açılması hükümet teklifi olarak 9 Mayıs 1949 tarihinde Meclise getirildi. Yapılan uzun müzakereler ve tartışmalardan sonra 4 Haziran 1949 tarihinde kabul edilen kanunla Ankara Üniversitesi'ne bağlı bir ilâhiyat fakültesi açılmış oldu.

Ankara İlahiyat Fakültesi'nde Kur'an-ı Kerim, Arapça, Tefsir, Hadis, Kelam gibi temel teoloji dersleri ile birlikte çeşitli felsefe ve tarih dersleri, Din Sosyolojisi, Din Psikolojisi, Pedagoji derslerinin okutulduğu dört yıllık bir programla öğretim yapıyordu. Fakülteye, lise mezunlarını alarak, ihtiyaç duyulan din dersi öğretmenleri ile müftü ve vaizleri yetiştirme, dini alanda bilimsel araştırmalar yapma görevi verilmişti. Bu kurum ilk yıllarda beklenen ilgiyi görmemekle beraber ilerleyen yıllarda Türkiye'de dini alandaki akademik çalışmalara öncülük yapmakla önemli bir görev ifa etmiştir. Okulun programında 1972 yılında yapılan bir değişiklikle birinci sınıfta yalnız Arapça ve Kur'an-ı Kerim dersleri okutulmak üzere öğretim süresi 5 yıla çıkarılmıştır. Daha sonra 1982 yılındaki düzenleme ile Yüksek İslam Enstitüleri ve İslami İlimler Fakültesi ile birlikte Ankara İlahiyat Fakültesi, bir yıl hazırlık dört yıl lisans eğitimi olmak üzere beş yıllık yeni bir yapıya kavuşturulmuştur.

Yüksek İslam Enstitüleri

Ankara İlahiyat fakültesinin eğitim öğretime başlamasının ardından takip eden yıllardaki Demokrat Parti iktidarı döneminde imam-hatip okul-

larının açılarak sayılarının artmaya devam etmesi, ortaokullara da din derslerinin konması üzerine, İlahiyat Fakültesi, artan öğretmen ihtiyacına cevap veremez hale geldi. Üstelik İlahiyat Fakültesi lise mezunlarını alıyordu. İmam-hatip liseleri mezun vermeye başlayınca ortaöğretimde dini öğrenim görmüş bu öğrencilere de dini yüksek öğrenim imkanı sağlama zarureti vardı. Bu sebeplerle Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak ilk Yüksek İslam Enstitüsü 1959-1960 öğretim yılında İstanbul'da açılmış oldu.

Öğretim süresi 4 yıl olan yüksek okul statüsündeki bu yeni okul, Talim ve Terbiye Dairesi'nin 31 Temmuz 1961 tarih ve 211 sayılı kararı ile kabul edilen Yüksek İslam Enstitüleri Yönetmeliği'nde şöyle tanımlanıyordu:

"Yüksek İslam Enstitüsü, İslam dininin esaslarına sadık kalarak müsbet ilmin ışığı altında İslam ilimlerini ve bunlara yardımcı ilimleri öğretmek İmam-Hatip okullarıyla ilköğretim okulları ve diğer ortaöğretim müesseselerine öğretmen yetiştirmek ve aynı okullardaki din dersleri öğretmenlerinin mesleki gelişmelerine yardım etmek suretiyle Milli Eğitim Bakanlığı'nca kurulmuş bir yüksek okuldur. Bu müessese Milli Eğitim Bakanlığı'nın ihtiyaçları dışında Diyanet İşleri Teşkilatına müftü, vaiz vb. din elemanları yetiştirmekle de vazifelidir.

Türkiye'de uzun yıllar din eğitimi veren kurumların bulunmaması, ülke nüfusunun da geçen süre içinde katlanarak artmasıyla din görevlisine olan ihtiyaç büyük boyutlara ulaşmıştı. Zamanın Diyanet İşleri Başkanı Ahmet Hamdi Akseki 18.12.1950 tarihli raporunda *"memleketin bir çok yerlerinde hakiki ve münevver bir din adamı bulmak şöyle dursun camilerde mihraba geçerek halka namaz kıldırarak, minbere çıkıp hutbe okuyacak bir imam ve hatip bile bulunmamaktadır."* diyordu. Çok partili siyasi hayatın getirdiği avantajla halkın din eğitimi talepleri de siyasi cevap bulunca 1951 yılında açılmaya başlayan imam-hatip okullarının sayıları yıllar ilerledikçe artmaya devam etti. Buna bağlı olarak yeni yüksek islam enstitüleri de açılmıştır. Açılış tarihlerine göre sırasıyla

1962-1963 öğretim yılında Konya'da

1965-1966 öğretim yılında Kayseri'de

1966-1967 öğretim yılında İzmir'de

1969-1970 öğretim yılında Erzurum'da

1975-1976 öğretim yılında Bursa'da

1976-1977 öğretim yılında Samsun'da

1979-1980 öğretim yılında Yozgat'ta

olmak üzere 20 yıl içinde toplam 8 Yüksek İslam Enstitüsü açılmış oldu.

Ayrıca 1971-1972 öğretim yılında Erzurum'da Atatürk Üniversitesi'ne bağlı beş yıl öğretim süreli bir İslami İlimler Fakültesi de açılmıştır. Yüksek İslam Enstitüleri imam-hatip mezunlarını imtihanla alıyordu. İslami İlimler Fakültesi ise imam hatip lisesi mezunlarının yanısıra lise mezunlarını da kabul ediyordu.

Böylece 1980 yılına gelindiğinde ülkede 2'si fakülte, 8'i Yüksek İslam Enstitüsü olmak üzere toplam 10 yüksek öğretim kurumunda dini yüksek öğretim yapılı hale gelmiştir.

Yüksek İslam Enstitülerinde haftada 36 saatlik yoğun bir program uygulanıyordu. Arapça, Kur'an-ı Kerim, Tefsir, Hadis, Fıkıh, Kelam, Tasavvuf derslerinin yanısıra Yabancı Dil, İslami Türk Edebiyatı, Felsefe ve çeşitli tarih derslerine ve pedagojik formasyon derslerine de yer veriliyordu. Bu okullarda tek tip program uygulanıyor, mezun olanlar, ortaöğretim kurumlarında din dersi öğretmeni, imam-hatip liselerinde meslek dersleri öğretmeni ve Diyanet İşleri Başkanlığı'nda müftü ve vaiz olarak görev alabiliyorlardı. Programda 1977 yılında yapılan düzenleme ile ikinci sınıftan sonra Tefsir-Hadis Bölümü, Fıkıh-Kelam Bölümü ve İslam Dini Esasları Bölümü diye üç ayrı program uygulanmaya başlanmış ise de bu durum diplomalara yansıtılmadığı için istihdam konusunda bir değişiklik olmamıştır.

Yüksek İslam Enstitüleri, yüksek okul statüsünde oldukları için lisans üstü öğretim yaptırıyorlardı. Bu yüzden öğretim elemanları arasında akademik ünvanlı olanlar yok denecek kadar azdı. Bütün yüksek islam enstitülerinde sayıları birkaçı geçmeyen doktoralı öğretim elemanlarının da ihtisas alanları temel dini bilimlerde değildi. Tefsir, Hadis, Fıkıh, Kelam alanlarında iyi yetişmiş bilgili hocalar mevcut olsa da onların akademik kariyerleri yoktu. 1970'li yılların sonlarına gelindiğinde öğrenciler, Yüksek İslam Enstitülerinin ilmi kariyer yaptırarak akademik hüviyete kavuşturulmasını istemeye ve bunun için dersleri boykot etmeye başladılar.

Yeni İlâhiyat Fakülteleri

Ülkenin 1970'li yılların sonlarında içine sürüklendiği kaos üzerine yaşanan 1980 askeri müdahalesinin ardından eğitim alanında yeni düzenlemeler gündeme geldi. Sonuçta 6 Kasım 1982 tarihinde çıkarılan 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu ile Erzurum Yüksek İslam Enstitüsü, İslami İlimler Fakültesi'ne dahil edilerek bu fakülte ile birlikte Yozgat Yüksek İslam Enstitüsü dışındaki diğer yüksek islam enstitüleri topluca ilâhiyat fakültelerine dönüştürüldü. Yozgat Yüksek İslam enstitüsü ise kapatıldı.

Böylece ortaya çıkan 8 yeni ilâhiyat fakültesinde, bir yılı Arapça ağırlıklı hazırlık sınıfı olmak üzere 5 yıllık müşterek bir programla eği-

tim-öğretim yapılmaya başlandı. Bu fakültelere imam-hatip lisesi mezunları ile birlikte lise mezunları da girebiliyordu. Ancak öğretim yılının başında yapılan seviye tespit sınavında imam-hatip lisesi çıkışlılardan başarılı olan öğrenciler hazırlık okumadan doğrudan birinci sınıfa alınıyor, böylece imam-hatip lisesinde aldığı öğrenimle belli bir seviye kazanmış olan öğrencilerin hazırlık okumak suretiyle bir sene kaybetmeleri önleniyordu.

İlerleyen yıllarda bu programı uygulayan yeni ilâhiyat fakülteleri açılmaya devam etmiş ve sayıları 24'e ulaşmıştır. Bunlardan halen 22'sinde eğitim-öğretim devam etmekte, iki fakülte ise kanunla açılmış olmasına rağmen eğitim öğretime başlamamıştır.

Halen mevcut olan ilâhiyat fakültelerinin açılış tarihlerine göre buldukları iller ve bağlı oldukları üniversiteler şöyledir:

<u>Açıldığı il</u>	<u>Bağlı olduğu Üniversite</u>	<u>Açıldığı Yıl</u>
1. Ankara	Ankara Üniversitesi	1982
2. İstanbul	Marmara Üniversitesi	1982
3. İzmir	Dokuz Eylül Üniversitesi	1982
4. Konya	Selçuk Üniversitesi	1982
5. Kayseri	Erciyes Üniversitesi	1982
6. Samsun	19 Mayıs Üniversitesi	1982
7., Bursa	Uludağ Üniversitesi	1982
8. Erzurum	Atatürk Üniversitesi	1982
9. Şanlıurfa	Harran Üniversitesi	1988
10. İstanbul	İstanbul Üniversitesi	1992
11. Adana	Çukurova Üniversitesi	1992
12. Van	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1992
13. Çorum	Gazi Üniversitesi	1992
14. Malatya/Darende	İnönü Üniversitesi	1992
15. Adapazarı	Sakarya Üniversitesi	1993
16. Isparta	Süleyman Demirel Ün.	1993
17. Diyarbakır	Dicle Üniversitesi	1993
18. Rize	Karadeniz Teknik Ün.	1993
19. Sivas	Cumhuriyet Üniversitesi	1994
20. Elazığ	Fırat Üniversitesi	1994
21. Kahramanmaraş	Kahramanmaraş Sütçü İmam Ün.	1995

22. Çanakkale	Çanakkale Onsekiz Mart Ün.	1995
23. Antalya (Öğretime başlamadı)	Akdeniz Ün.	1995
24. Eskişehir (Öğretime başlamadı)	Osmangazi Üniversitesi	1995

İlahiyat fakültelerinde Temel İslam Bilimleri Bölümü, Felsefe Din Bilimleri Bölümü ve İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü olmak üzere üç akademik bölüm bulunmasına karşın tek tip program uygulanmakta ve mezunlarına aynı diploma verilmektedir. Bu sebeple bu fakültelerden mezun olanlar da Yüksek İslam Enstitüsü mezunları gibi üç ayrı alanda görev alabilmektedirler. Ancak ilâhiyat fakültelerinde fakülte statüsünün getirdiği avantajla lisans üstü eğitim verme ve akademik kariyer kazandırma imkanı bulunmaktadır.

İlahiyat Fakültelerinin programları büyük ölçüde yüksek islam enstitülerinin programlarına benzerlik göstermektedir. Okutulan derslerin yaklaşık %60'ı alan bilgisi (dini bilimler), %30'u genel kültür, %10'u da pedagojik formasyon alanındadır.

Yüksek din öğretimi alanında bu gelişmeler yaşanırken Diyanet İşleri Başkanlığı'nda çalışmakta olan mevcut din görevlilerinin öğretim düzeylerinin yükseltilmesi de önemli bir sorun olarak görülüyor ve hissediliyordu. Bu sebeple mevcut din görevlilerinin öğrenim durumlarını yükseltmek amacıyla 1989-1990 öğretim yılında iki yıl süreli İlahiyat Meslek Yüksek Okulu açılmış oldu. İlk açıldığında bu okullara gireceklerde imam-hatip lisesi mezunu olmak ve mezuniyetten sonra Diyanet İşleri Başkanlığı'nda en az iki yıldan beri görev yapıyor olmak şartı aranması öngörülmüştü. Daha sonra bu durum değiştirilerek alınacak öğrencilerin Diyanette çalışıyor olma şartı kaldırıldı. Halen bünyesinde ilahiyat fakültesi bulunan üniversitelere bağlı beş ilâhiyat meslek yüksek okulu eğitim-öğretime devam etmektedir. Önlisans düzeyindeki bu okullardan mezun olanlardan başarı durumu itibariyle ilk yüzde ona girenler dikey geçişle ilâhiyat fakültelerinde öğrenimlerine devam edebilmektedirler.

Son Düzenlemeler

Yapılan son düzenlemelere rağmen kaliteli Din Kültürü Öğretmeni ve İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri öğretmeni yetiştirme sorunu devam ediyordu. Çünkü hem bu öğretmenler hem de Diyanet İşleri Başkanlığı'nda görev alacak elemanlar aynı programla yetiştiriliyor, İlahiyat Fakültelerinde bu görevlerin herbiri için ayrı programlar uygulanmıyordu. Bu soruna bir çözüm bulmak üzere Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK), 11.07.1997 tarihinde aldığı 97.23.1660 sayılı kararla İlahiyat Fakültelerinin programlarını yeniden düzenledi.

Buna göre ilâhiyat fakültelerinden hazırlık sınıfı kaldırılarak her biri 4 yıl süreli iki ayrı program getirildi. Bunlardan biri, İlâhiyat Lisans Programı, diğeri de İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenliği Programıdır.

Mevcut bütün ilâhiyat fakültelerinde uygulanacak olan İlâhiyat Lisans Programı'nda pedagojik formasyon dersleri yer almamakta ve mezunlarına yalnız Diyanet İşleri Başkanlığı'nda görev alma imkanı tanınmaktadır. Ayrıca bu programı bitirenler için Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesinde üç yarı yıllık, biri Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenliği, diğeri İmam-Hatip Lisesi Öğretmenliği olmak üzere iki ayrı tezsiz yüksek lisans programı açılacaktır. Bu programlardan ilkini bitirenler lise ve dengi okullar Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmeni, ikincisini bitirenler ise İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretmeni olacaktır. Tezsiz yüksek lisans programlarına, İlâhiyat Lisans Programından mezun olup da öğretmen olmak isteyenler arasından merkezi sınavla öğrenci alınacaktır. Burada üzerinde durulması gereken husus, yalnız Ankara İlâhiyat Fakültesi'nde açılacak Tezsiz Yüksek Lisans Programı ile yetiştirilecek öğretmenlerin ülkedeki İmam-Hatip liseleri ile lise ve dengi okulların öğretmen ihtiyacının karşılanıp karşılanamayacağıdır. Belki ilerleyen yıllarda diğer bazı ilâhiyat fakültelerinde de bu programları açma ihtiyacı olabilecektir.

İlâhiyat Lisans Programı, Diyanet İşleri Başkanlığına ve Tezsiz Yüksek Lisans öğretimine eleman yetiştirir bir yapıya kavuşturulmakla beraber akademik bölümlerine dokunulmamıştır. Temel İslam Bilimleri, Felsefe ve Din Bilimleri, İslam Tarihi ve Sanatları şeklindeki önceki akademik bölümler aynen muhafaza edilmiştir.

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Programı ise İlâhiyat Lisans Programına ek olarak, bünyesinde güçlü eğitim fakülteleri bulunan Ankara, Atatürk, Çukurova, Dicle, Dokuz Eylül, Erciyes, İstanbul, Marmara, Ondokuz Mayıs, Selçuk, Uludağ Üniversitelerine bağlı ilâhiyat fakültelerinde uygulanacaktır.

Yeni düzenleme 1998-1999 öğretim yılında uygulamaya konulmuştur. Ancak eski program mevcut öğrenciler mezun oluncaya kadar uygulamaya devam edecektir.

Halen eğitim-öğretime devam eden 22 ilâhiyat fakültesinde 4.910 kız, 8.688 erkek olmak üzere toplam 14.608 öğrenci öğrenim görmektedir. Mevcut fakültelerin sadece 15'i mezun vermekte olup bu fakültelerden 1997-1998 öğretim yılında toplam 1537 öğrenci mezun olmuştur. halen ilâhiyat fakültelerinde görev yapmakta olan öğretim elemanı sayısı ünvanlara göre şöyledir:

<u>Unvanı</u>	<u>Bayan</u>	<u>Erkek</u>	<u>Toplam</u>
Profesör	1	165	166
Doçent	3	112	115
Yardımcı Doçent	2	224	226
Öğretim Görevlisi	6	175	181
Araştırma Görevlisi	16	378	394
Okutman	1	58	59
Uzman	1	16	17
Toplam	30	1.128	1.158